

LEIDSE MILIEURAAD

p/a Kruitschip 4
2311 RS Leiden
06 – 533 76 405
jan.pieters70@gmail.com
twitter@lmraad

Leiden, 15 januari 2014

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
t.a.v. de wethouder voor Onderwijs, Sport en Milieu,
de heer F. de Wit
Stadhuis
Leiden

Advies over:

**Ruimte maken voor gezondheid:
concept-nota Lokaal Gezondheidsbeleid Leiden 2014-2018:
(inspraakversie 19 november 2013)**

Inleiding

Het concept van de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid Leiden 2014-2018 dat in november in de inspraakprocedure is gebracht, geeft de Leidse MilieuRaad (hierna: "milieuraad") aanleiding tot het uitbrengen van een ongevraagd advies. De onderwerpen die in de nota worden aangesneden hebben immers veel raakvlakken met het begrip "duurzaamheid". Om die reden had het voor de hand gelegen dat u ons om advies had gevraagd alvorens de nota voor inspraak vrij te geven.

De nota concentreert zich hoofdzakelijk op aspecten van leefstijl en pleit in het bijzonder voor meer bewegen en het beperken van roken en het drinken van alcoholische dranken. De milieuraad heeft op dit punt geen bijzondere expertise. Zijn advies richt zich daarom op aspecten van preventieve gezondheidszorg die samenhangen met de fysieke omgevingskwaliteit en met meer algemeen bestuurlijke aspecten.

Advies

Brede instemming met de strekking van de concept-nota.

De milieuraad stemt in met de strekking van de nota. Leefstijl is een belangrijke determinant van gezondheid en de gemeente kan op veel punten bijdragen aan een betere leefstijl. De milieuraad onderschrijft ook de brede beleidsoriëntatie die is gekozen en die zich uit in het leggen van verbanden, bijvoorbeeld die tussen bewegen (recreatief maar ook woon- werkverkeer door te fietsen), de groenvoorziening (waaronder het Singelpark, de inrichting van de Oostvlietpolder en vele (lokale) initiatieven voor een betere groenvoorziening¹, speelplekken voor de jeugd), stadslandbouw en gezonde voeding. De milieuraad constateert dat het belang van een

¹ In dit verband heet de milieuraad een verwijzing naar de bomenverordening, die regels stelt ten aanzien van het kappen en herplanten van bomen, gemist.

goede groenvoorziening voor de gezondheid en beperking van de zorgkosten op een overtuigende wijze wordt geïllustreerd door recent onderzoek.²

Terecht wordt er ook veel nadruk gelegd op de initiatieven van burgers, die in voorkomende gevallen ondersteund kunnen worden door eenmalige cofinanciering. De milieuraad constateert dat er ook aandacht is voor programma's zoals "Groene schoolpleinen"; "Groen doet goed"; en "Bewegen in het Groen" en dat er geprobeerd wordt dergelijke initiatieven in Leiden te koppelen aan andere, zoals de "Proeftuin Zorg en Welzijn". De milieuraad heeft in zijn adviezen steeds het belang benadrukt van het toerusten van burgers met middelen om zelf vorm te geven aan een meer duurzame samenleving (bijvoorbeeld door middel van informatieverstrekking, het bieden van handelingsmogelijkheden en het bij elkaar brengen van partijen die elkaar kunnen steunen).

De vele en gedetailleerde in de conceptnota opgesomde acties bieden een brede verzameling aan mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om de gestelde ambities te realiseren. Het bovenstaande neemt echter niet weg dat de milieuraad een aantal kritische kanttekeningen wil plaatsen.

Kritische kanttekeningen

Normstelling voor de omgevingskwaliteit

Bij de identificatie van invalshoeken voor gemeentelijk beleid (blz. 19) wordt gewezen op de noodzaak de bevolking te beschermen tegen de gevolgen van luchtvervuiling en geluidhinder, veelal via wet- en regelgeving. Voor deze invalshoek wordt vervolgens doorverwezen naar het actieplan Geluid en het Actieplan Luchtkwaliteit; actieplannen waarover de milieuraad advies heeft uitgebracht. Korthedshalve moge de milieuraad hiernaar verwijzen. In dit advies wil de milieuraad volstaan met het nogmaals benadrukken van de omstandigheid dat zowel voor vele vormen van luchtverontreiniging als voor geluidhinder is komen vast te staan dat er geen veilige ondergrenzen bestaan. Dit houdt in dat de gemeente een inspanningsverplichting heeft om deze vormen van milieuverontreiniging zoveel mogelijk te beperken, ook indien wettelijke normen worden onderschreden. De milieuraad hecht eraan hier dit nogmaals te benadrukken omdat vaak de indruk wordt gewekt dat als er voldaan wordt aan wettelijke normen de gemeente verder geen inspanningen hoeft te verrichten (ook de tekst op blz. 19 kan zo worden gelezen).

De milieuraad benadrukt dat er naar zijn oordeel (naast het verbeteren van de leefstijl) nog veel gezondheidswinst te behalen valt door de fysieke kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren.

Het management van de 'acties van onderop'

Vele van de voorgestelde actiepunten impliceren een intensieve begeleiding en onderlinge afstemming. Dit legt een wissel op de ambtelijke dienst. De milieuraad heeft in de nota aanduidingen gemist welke menskracht er voor al de genoemde activiteiten beschikbaar is en hoe die menskracht organisatorisch wordt ondergebracht. Heel veel van de feitelijke handelingen die moeten worden verricht, vereisen dat de gemeentelijke organisatie heel nauw met mensen in wijken en buurten samenwerkt. De milieuraad dringt er daarom op aan een uitvoeringsnotitie op te stellen waarin deze organisatorische aspecten worden belicht. Naar het zich laat aanzien zal er erg veel en goed gestructureerd contact nodig zijn tussen gemeentelijke diensten, (wijk)bewoners en overheidsorganisaties.

² KPMG (2012), *Groen, Gezond en Productief: the Economics of eEcosystems & Biodiversity (TEEB NL): Natuur en Gezondheid*, © 2012 KPMG Advisory N.V.

Aanbeveling 1. *Breng in beeld welke capaciteit, verspreid over de verschillende onderdelen van de ambtelijke dienst, er beschikbaar is voor de uitvoering van de in de nota beschreven activiteiten en verwerk dit gegeven in een **uitvoeringsnotitie**.*

De milieuraad heeft kennisgenomen van de in paragraaf 5 opgesomde *effectindicatoren*. De raad heeft er begrip voor dat daarbij gezocht is naar statistische informatie die 'kan worden geleverd', maar wil hier twee opmerkingen bij maken.

Behalve dat er indicatoren beschreven worden, wordt tevens per indicator aangegeven welk kwantitatief doel gehaald zou moeten worden. Dit laatste acht de milieuraad weinig zinvol. De realisatie van kwantitatieve doelstellingen is afhankelijk van zeer vele factoren waarvan er maar een beperkt deel direct onder invloed van de gemeentelijke diensten vallen. Het is daarom vooraf niet duidelijk hoeveel het behalen van de genoemde doelstellingen aan inzet zal vergen. Dit betekent ook dat het meer of juist minder realiseren van de doelstellingen niets zegt over de doelmatigheid van de gepleegde inzet. Dat kan daarna pas duidelijk worden door een gedetailleerde (en doorgaans kostbare) ex post evaluatie.

Ook wanneer geconstateerd zou worden dat de beperkte verzameling van de gekozen kwantificeerbare effectindicatoren een goede afspiegeling is van de politieke doelstellingen, dan nog is het naar het oordeel van de milieuraad belangrijk zicht te houden op tussendoelstellingen, bijvoorbeeld de verdere ontwikkeling van fietsroutes of het tempo waarin het Singelpark gerealiseerd wordt, met hoeveel het areaal voor standslandbouw wordt uitgebreid, hoeveel succesrijke contacten er gelegd worden tussen partijen die elkaar op velerlei en zeer uiteenlopende manieren kunnen ondersteunen enzovoorts. Vooral op dit vlak bevinden zich de 'sturingsvariabelen', die een bijdrage leveren aan het uiteindelijke resultaat. Hoewel de nota een indrukwekkende caleidoscoop geeft van al dit soort sturingselementen en vele aanzetten tot concrete maatregelen worden geëta- leerd, wordt nog niet duidelijk hoe de koe bij de horens wordt gevat.

Omdat het van groot belang is om de initiatieven van onderop te ondersteunen met gemeentelijke activiteiten om partijen bij elkaar te brengen komt de milieuraad tot de volgende aanbeveling.

Aanbeveling 2. *Neem het initiatief om binnen afzienbare tijd een **bijeenkomst** te organiseren waarbij de vele partijen die een rol kunnen spelen bij het uitvoeren van de wenselijkheden die in de nota zijn verwoord worden uitgenodigd, teneinde hun activiteiten op elkaar af te stemmen.*

Wij hopen met dit advies een bijdrage te leveren aan een actief lokaal gezondheidsbeleid.

met vriendelijke groet,

Leendert Jonker
voorzitter LMR